

శ్రీ ర న్దు.

• • • • •

ప్రశ్నపాదవిరాసము.

శా || శ్రీమీరస్వరజకాంత లెల్లతమినా శ్లేష్మరి
బులన్ జేయగా । ఘామంపా కుచపీడ జందసము
తాటోవన్ నుగంధాంగుడై । ప్రేమన్దాసవిరోల త
నైలగి నీర్ని చాప్తిరాగాక్షుడై యామెలై ససిరిన్వ
హంచుహరిమమ్మత్యంతము న్రోప్పిచుచన్ ॥

శా || సీతాశోక విన్దాశకుండు భుభనం శీలుం
డు భక్తాబ్జనం । ఘాతాదిత్యసహాస తేజుడు లన
ద్దాంభీర్య షాధోధియున్ । దైతేయాది పవిప్రధా
యుతుడు నిత్యప్రజ్ఞ డయ్యంబనా । జాతుండెప్పు
డు బోచుగాతవర వాగ్దాలంబు మాకిచ్చుచున్ ॥

గీ || తల్లి తొడపైని గూర్చుండి యుల్లమలర ।
రాలనముజేయ మీరుచు లీలమెరయు । ద్విరవపడ
ుండు నద్దయాదృష్టితోడ । జాచినూకృతి నెప్పు

దు బోచుగాత ॥

సీ ॥ ఆదిత్యమకుటాంచ లాజ్జరాగ ప్రభాదీ
పిత పాదయేతెరవేమిన్న । మంచార ఘనసారకుం
ద సత్సందోహచందన దేహయేచారుగాత్ర ॥ కన
కారవిందభాదన మత్త రాజమరాళ గంధర్వయే
తాజవదన । వల్లకిపుస్తక వరదండ శుకవిరాజత్పా
ణిసద్దయేసారసాక్షి । యమ్మహావాణి గోపకన్యా
జిత్రోలు । చరితశృంగార కావ్యంబుగ రహిమీర ।
నానతిచ్చెడు నాదుజిహ్వగ్రమంబు కాపురము జే
యుగాతన కల్గెను ॥

సీ ॥ సకలపురాణార్థ చాతురీధుర్యండు ఘన
కావ్యనాటక గ్రందవేది । పరవాచులని యెడుద్వి
రదంబుల జెయింపసింహ్వాకిశోరమై చెలువుమీరు ।
శంకరవరజటా జాలగర్జిత మహాగంగా ప్రవాహ
నుకారించురు । వాఙ్మదనిధినిత్యవెకుంతపాదపూ
జానూనసంతృప్తి మానసుండు విమల వేలూరివం
శాబ్ధి హిమకరుండు । భాసమానోరుకీర్తి సుబ్బన్న
శాస్త్రి । గురువరుని మాతులుని పాదసరసిజముల ।

నాదుమనమున యాజింతు సాదరమున ॥

గీ ॥ వ్యాసవాల్మీకి శుక కాళిదాసదండి మా
ఘుమ్మిల్ల భవధూతిమల్లినాథ । బాణచోరాది సం
స్కృతభవ్యకవుల । నాత్తలోనెంచి యాజింతు న
నవరతము ॥

గీ ॥ పుష్పపాణివిలాసాఖ్య చొల్పెసంగ । గ్రం
థమును దెల్లుజేయంగ గడగినాడ । మహితతావక
కారుణ్యమహిమజేసి । భారమంతయు నీదె సూప
వనతనయ ॥

ఉ ॥ కాంతుడు దృష్టిగోచరుడు గాగనుదో
యివికాసమందెనే । కాంతమునందు జేరవులకల్పి
గిడెన్దనువల్లి నెల్లన । య్యింతికి గుబ్బులుంట తమకిం
చుతరిన్ జనియించెకంపమ । త్యంతమువీడె నీవి
యు స్వయంబుగ కౌగిలి గోరునంతటన్ ॥

మ ॥ దరహాసోజ్వల దాననాంబుజయు వృ
త్తస్వప్తసప్తస్థుం । దరచేలాంచల భాగయౌచు
విలసతాగ్రంతి స్విరాజిల్లునుం । దరియాసన్న జన
ప్రతారణము సంచాత్పర్యము న్బొందితా । వరనే

త్రాంతికమందుచాచి పృథగ్వింశంజేసి భావంబుమై
చిరమున్దృష్టల న్గుండి యిట్లుచూసెనుం జెల్లివొప్ప
గా జూచెదన్ ॥

చం ॥ చెలియ చూడవలతల చెన్ను పహింపు
చు సాంద్రమైదళ । ద్వితితనుచూపకీర్తనమయి కమ్మని
తావులు గుమ్మరింపుచున్ । లలితల తానికుంబము వి
లాసగతిన్గను పట్టెచూడుమా । లలిమణి తాదికం
బులు చెలంగగ జేసినగాని యిచ్చటన్ । చెలియ
గజాల రెవ్వరును దీనిదికధ్వను లుల్లసిల్లుటన్ ॥ .

సీ ॥ అరుణోష్ణమును జూచి యలవింబమో
యనుభ్రాంతిచే గొరికెనే పల్లవాంఘ్రి । ధావన
న్యాప్తిచే ధమ్మిల్లమదేదె కస్తూరికా తిలకంబు
స్వేద । జలవిందువులచేత జారెను దేహంబు కంట
కచ్చన్న మైగానబడియె । కర్ణజ్వరంబుగా కంక
ణంబులు ఘల్లుఘల్లుని మ్రోయగా గాఢమతిని ।
యడవి శుకమునకైయిట్టు లడవియెల్ల । సిగ్గువిడ
నాడి దిరుగంగ జెల్లునమ్మ । భీతిలేకను నీయాడవి
డ్డయిదిగొ । పుష్పముల గోసి చనుదెంచె జువ్వు

దోడి ॥

శా ॥ జారుంబైట చెరంగు నొక్కచెయిచే
జరిసోయిపై జేర్చుచున్ । నేరొహస్తమునందు వీ
డుకబరిస్వేదాల్చి తాయూలర । కౌరమ్యోష్ఠియు
నల్పచందనయునై యద్వాస్త్రురాలచ్చినా । గా
రాజిల్లుచు వచ్చుచుండెను ప్రయాగా రంబునుం
డితరిన్ ॥

ఉ ॥ నాతిరొ దూరదేశమును నావిభుడేగున
టంచు బింతచే । నాతతలోకముత్సృదుడు నాశ
శినాకు విరోధియయ్యెను । భూతమదాతి లేకవిక
పుంజకలభ్యని దుఃఖదంబెయకొ । నీతరి నిష్కృటాని
లములే మొహరించెను పాణసంతతిన్ ॥

చం ॥ విరహజ తాపశాంతికిని వేరచియించి
నకమ్రపల్లనో । త్కరమయతల్పకంబు కరకంజ
ముచే దపియింప జేయుచున్ । స్తరదహనాతితప్త
యగు మంజులగాత్రవియోగ దుఃఖమున్ । హర
హర చెప్పశక్యమగు నాఫణిరాజున కైన నెచ్చెలీ ॥

సీ ॥ పరిపూర్ణ చంద్రుండు పంక్తేజమందునబ

వళింపు చుండెను ప్రభనువదలి । కువలయ ద్వ
యమున ధవళఘృతా మౌక్తికసంహతి జన్మించె స్వర్ణ
రుచిని । నలరారు లతయందు నర్జునర్జుము దగె
కోమలసార సకుట్టలముల । సందర్శనూతన స్రగ్గ
మోహంబు విక్లాంతత్వమును బొందిగానబడియె ।
నిట్టియుత్పాత హేతువు లెల్లజూచి । యేమిసంభవ
మగునొ కోయిచటనంచు । దూరదేహాట నేచ్ఛను
దూరినూని । వేసియుంటినినుజ్జు ఓవిమలచరిత ॥

చం ॥ కలువలదోలు కన్ను గవక్కాంతరొ వా
డినదేమి నీకుస్వే । దలలితబిందువు ల్వదనతామర
సంబున మౌక్తికప్రభన్ బలిసెను జాలనిశ్చసితపా
యువులు న్దగెచంద్రికాతప । స్థలములరాకపోకల
ను చారుశుభాంగిరొ నానిమిత్తమై । యలసట బొం
దినావు గదెహాయిటు వ్యర్థముగాగ నిప్పుడున్ ॥

చం ॥ చకి తేజీసమ నేత్రయైన చెలితా సంతా
పదుఃఖంబుచే । నికలంబై నవసంతథ ర్తము వెసన్వీ
క్షించి రాశీభవ । త్వకటాగ్ని ప్రభనొప్పు పల్లవ
ల సత్పర్యంక భాగంబుపూ । నికచేజావగ గోరి

చొండెగదవే నీరేజపత్రేక్షణా ॥

మ ॥ క అకంతంబుల సుస్వరంబులమహత్కా-
తిన్యముస్తక్షిణా । నిలదాక్షిణ్య విహైస్యముస్యశి-
లసన్ని రంభ్రతగత్వమా । జలజాతానన మూరణ
త్వమునకు స్సన్నా హమున్దేయగా । విలసల్లోలత్య
ణత్వదాగమన సత్ప్రతిస్ఫువిన్ని త్చనా ॥

చం ॥ కనుగవ నీరుబెట్టుకుము కాటుకబోవు
ను తల్పమందువే । దనమును బొంది పొర్లకుము త
క్కువయకొగద యంగరాగమున్ । పనివడివేడిని
శ్వసిత పరిక్రిమరల్పుము ఘృష్పహారముల్ । గనజె
డిపోవుచున్న వపెకాంతరొ నీపతివచ్చు వేళయున్ ।
జనగనులేడు సుమ్మిటుల నల్పకు మన్యమతి న్దలో
దరీ ॥

మ ॥ జనరమ్యోరు విలాస భాసురయునై
చంద్రాస్యలోభ్రుతో । చనసంజ్ఞన్ జెలికతైల్లె
గనగా సంభాషణల్పాతితో । తనివిన్దేయుచు నం
జనంబు నయనద్వంద్వంబు నందుంచుచున్ । ఘన
పీనస్తన రత్న హారము పెనస్తప్పె స్త్రుకూలంబుచేన్ ॥

సి రాకాసుధాంశుండు రమ్యవకామోము
 నా ఘ్రాణించుచుండెను గర్వముచేసి : బిగిడాలచే
 మించి జేన్మొందు బింబము నోష్ట చుంబనమున
 నొప్పియుండె । రమ్యసారసకు టలచ్చాయ బిగిగ
 బ్బిగుబ్బలనంటంగ గోరుచుండె । రక్తజ్జములతో
 భరమ్యవకా కరముల చొంది క్రీడింపుచు చొల్ప
 నంగె । పల్లవంబులు జూడంగ పాదములకు నేవ
 గా వింపుచుండె విశేషముగను నిట్టితై ॥ లోక్య
 నుందరి నెచటనైన । జూచి వినియైన నుందుమా
 సారిది నెపుడు ॥

ఉ ॥ దూతిరొసికు చెప్పుషని తుష్టియలర్పగ
 జేసినావహూ । యాతతబుద్ధినికు సరియంగ నల
 న్బువిచోనగానగ । స్థాతతవైతీవీకట చారుశుభాం
 గిరొ నామిత్తమై । స్థితములైన పుణ్యములు సిద్ధిని
 బొందునె కష్టమొందమిన్ ॥

ఉ ॥ కొప్పున పూలమాలికలు . గుచ్చదు క
 నురి బొట్టునైననా । యొప్పుగవక్త ॥ పద్మముననుం
 చదు పూర్వముబోలె రీతిగా । యొప్పుల కుప్పయై

నచెలి యుండదు నాదుసమీప భూమిలో । నిప్పు
దునిట్లు జేయుటకు నేమి యపక్రియ జేసినాడ
నో ॥

సీ ॥ ఏకాంత ముందున నింపుగాజెక్కుల ము
ద్దులు గొనుటయు మోహమమర । గాఢసంశ్లే
షము గల్చిగుట్టులచేత నంటుట మొదలుగానగ్గ
లంపు । లీలలనన్ని టి లేశంబులేక దుర్తార్థుల భ
యముచే మరచినావు । తేనియల్లారగా తియ్యని
పల్కులు పల్కంగడుర్చుట ప్రాయమయ్యె । నం
దునకునైత దుఃఖంబు నాచినాడ । భువన మోహ
నమైన నీవుశ్శాడేహ । దర్శనంబైన గాదయ్యె తర
ళనేత్ర । యందునకు చాలదుఃఖంబునందుచుంటి ॥

సీ ॥ ఇంపుగా నున్నప్పుడే వధూతలకంబు మ
లినాంకుడైన యాజలజరిపుని । స్త్రేరాసనంబున సి
గ్గునొందించెనో తీపారుపల్కుల నేపుమీరు । మం
దిర కీరసన్తధుర వాక్యంబునే ప్రొద్దుననిందించి
పొల్పెనంగె । నిట్టూర్పుగాలిచే నీర దామోదాతి
నంగిష్టమైన వాసనలదనరు । మండ మూరుతము

లనెట్లు నిండజేసె । నట్టినుందరి నీవిరహంబుచేత ।
చంద్రశుక వాయువులచేత జాలమూర్ఛ । నొంది
బహు ధుఃఖములచేత గుండుచుండె ॥

శా ॥ ఆనారీమణి నవ్వవెన్నెల మహాహైన్య
త్వముంబొందువీ । తానాదంబు శ్రవకతోరను
గు గానంబుం బొసంగింపన । ప్లూనత్వంబును జెం
దునుత్పలములెల్లన్ దృగ్ద్వయాసన్నిధిన్ । ప్లూన
త్వంబును బొందు మేనిరుచి చేమాయున్ దటిద్వ
ల్లియున్ ॥

సీ ॥ తెల్లవారినయంత వల్లభనష్టాడ మంది
రంబునకున మందగతిని । నేకారణంబున నింపార
వచ్చి తోహృదయంబునందున ముదమెలర్ప । కా
శ్చీరజన్తరాగంబు నేత్రంబుల జాగరోద్భవమైనరా
గమెలమి । వదనాంబురుహమున సదయాత్మకుండ
వైలాక్షార సోదృభత రమ్యరాగ । మునుధరించి
తొయందున మోహనాంగ । నీదురాగంబుకన్న
ను నాదురాగ మధికమనుచును నాతోడనాడున
ట్టిపల్కులెల్లను సత్యతబరగునుమ్ము ॥

శా || ఈవీయామనివేశ ప్రియదయితా యో
చ్చోటకేనేగగా । భావంబియ్యెడ నొందుచుంటి వ
యినన్నా . కేమియున్తాపనం । భావిత్రాసఘటేదు
రాత్రులలసత్పర్వాబ్జకాంతిచ్చటల్ । చేపల్తీరగన
బ్జసారభల సచ్చితానిలవ్యాప్తిచెన్ ॥

ను || కనుదమ్ముల్వికసింప నీదు మొగమున్ కం
జాక్షిణిలాపింపుమా । తనినిన్బొంద శ్రవస్సుఖావహ
భవద్భాగ్యకంబు రానిమ్ముయీ । ఘనతాపంబడ గు
న్ప్రియమాగదితమై గన్పట్టుకొంపంబుద । క్రినిరూ
ఢీన్ బ్రయమార జల్లనగుచూట్కిన్ నాపయిన్జల్ల
వే ॥

శా || బాలారత్నము నమ్మడైన విభునిన్నా
గొప్పతాప్రేమచే । నాలోకింపదు వల్లభుండు జన
తాపాధిక్యతన్బొందునా । లోలుండాభిజనంబు వేడ
గను దారోషంబున న్బల్కదీ । జాలంబేల యటం
చుబోనసువుల న్నాలించు నట్లుండెడిన్ ॥

శా || ఆనారీమణి వల్కువిన్న పికవాక్యంబు
ల్కారోరస్థితిన్ । బూనున్వీనుల కబ్జకాంతిని ముఖాం

భోజంబుతోబోల్పగా । హీనంబౌగద లేళ్ళుతన్న
యసముల్పి క్షీంచి కన్తాయుస । స్థానించం దగు
హేమవల్లి సరియెస్తాతి స్వగన్ధాదినన్ ॥

పుష్పబాణ విలాసము.

సంపూర్ణము.

హరిః ఓమీ,

మంగువెంకటరంగనాథరావుగారు.

కాకినాడ.

10515

